

معرفی و نقد کتاب

کبری گوران اوریمی^۱

نام کتاب: پردازش تصویر در دیجیتال سازی منابع کتابخانه ای و اسناد (با رویکرد کاربردی)
ترجمه و تألیف: رضا تیموربخش. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، ۱۳۹۵. ۱۵۰ ص.

با گسترش فناوری‌های اطلاعاتی در حوزه اطلاع‌رسانی، رقمی‌سازی منابع کتابخانه‌ای و اسنادی نیز تحت تأثیر این فناوری‌ها بوده است به‌طوری‌که شناخت و بهره‌گیری بیشتر از انواع و کارکردهای سامانه‌های رقمی‌سازی با حجم

انبوه منابع مکتوب به‌شکل رقمی آن بسیار اهمیت دارد. کتاب **پردازش تصویر در دیجیتال سازی منابع کتابخانه ای و اسناد (با رویکرد کاربردی)** گامی مهم در این حوزه به‌جا نهاده است.

این کتاب دارای پیشگفتاری از مؤلف و در پنج فصل تنظیم شده و در انتهای کتاب نیز دارای پیوست است.

نویسنده کتاب در پیشگفتار ابتدا به اهمیت استفاده از فناوری‌های نو و مقایسه آن با

۱. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و

دانش‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی
واحد بابل و کارشناس سازمان اسناد و

کتابخانه ملی ایران

kobragooran@gmail.com

شیوه‌های سنتی آن در نهادهای سازمان‌های دانش‌محور و مراکز اطلاع‌رسانی پرداخته است و به‌خوبی توانسته با ترکیب مطالعات زمینه‌ای و یک‌دهه فعالیت در امر رقمی‌سازی منابع کتابخانه‌ای، چگونگی استفاده از انواع فناوری‌ها در رقمی‌سازی منابع کتابخانه‌ای و اسنادی را مورد بررسی قرار دهد. به‌طوری‌که در پایان هر فصل مؤلف پیشنهاداتی ملموس برای استفاده کاربردی بیان کرده که خود نشان از تجربه کاری مؤلف در تمامی روند فناوری‌ها را دارد.

همچنین از نکات مثبت کتاب، هم‌خوانی جلد کتاب با متن، رنگی‌بودن، کیفیت وضوح تصاویر کتاب و حالت مقایسه‌ای استفاده از فناوری‌های نو با شیوه قدیمی آن‌ها را می‌توان نام برد. فصل اول کتاب خواننده را با تصاویر رقمی آشنا کرده و با مقدمه‌ای بر تصویربرداری و طیف امواج الکترومغناطیس به ماهیت، مزایا و مشکلات تصاویر رقمی پرداخته است.

در فصل دوم کتاب به تأثیر رنگ‌ها و کاربردی‌ترین روش رنگ‌آمیزی در تصاویر رقمی پرداخته شده و تفاوت‌های رنگ‌های رقمی و فیزیکی را به‌خوبی مطرح کرده است. همچنین در این فصل به معرفی انواع الگوهای رنگی و چگونگی مدیریت رنگ‌ها توسط فناوری جدید در دستگاه‌های مختلف بیان داشته است.

در فصل سوم ابتدا مروری بر گرافیک رایانه‌ای که از وسیع‌ترین کاربردهای رایانه‌هاست و سپس انواع مدل‌های گرافیکی را با مثال‌های کاربردی و مقایسه‌ای تصاویر به نمایش گذاشته و در انتهای فصل با معرفی نرم‌افزارهای گرافیکی و قالب‌های پرکاربرد تصاویر رقمی مانند تیف، جی‌پگ، gif و غیره، مؤلف بهترین گزینه استفاده جهت خروجی پرورده‌های رقمی را استفاده از قالب تیف دانسته است زیرا در ثبت و ذخیره‌سازی اطلاعات این قالب، انواع نرم‌افزارهای گرافیکی قابلیت پشتیبانی آن را دارند و پس از آرشو سازی نیز می‌توان به هر قالب دیگری تبدیل کرد.

پس از دسته‌بندی محمل‌های اطلاعاتی برای رقمی‌سازی در منابع کتابخانه‌ای و آرشوئی در ابتدای فصل چهارم، جهت انتخاب روش مناسب رقمی‌سازی منابع به معرفی انواع ورودی‌ها و دستگاه‌های پوشگر، چگونگی کار با آن‌ها و تاریخچه‌ای از روند تکاملی دوربین‌های رقمی به‌طور مفصل پرداخته است به‌طوری‌که در پایان مؤلف برای استفاده از دوربین‌های رقمی پس از انتخاب یک دوربین و فضای مناسب تصویربرداری، تنظیمات دوربین و تثبیت شیء مورد هدف را از اهم فرایند گام‌های استفاده از دوربین‌های رقمی قید کرده است.

در فصل انتهایی کتاب به چگونگی بهبود تصاویر و جهت فضای ذخیره‌سازی اطلاعات به معرفی انواع روش‌های فشرده‌سازی اطلاعات و همین‌طور به مراحل کاربردی فناوری تشخیص نویسه نوری که شناسایی نویسه‌های نوری است و در رقمی‌سازی منابع کاربرد فراوان دارد، به تفصیل پرداخته شده است.

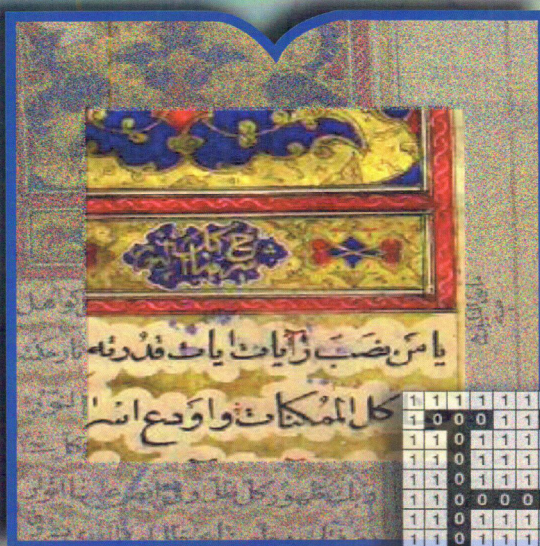

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

پردازش تصویر

در دیجیتال سازی منابع کتابخانه ای و اسناد
[با رویکرد کاربردی]

ترجمه و تألیف
رضا تیمور بخش

استانداردها
و
رهنمودها

باید گفت این کتاب به‌خوبی توانسته در حوزهٔ رقمی‌سازی منابع کتابخانه‌ای و اسنادی فقدان منبع مجزا در این حوزه را تأمین کند. با این وجود، از جمله نقدهای وارد بر این کتاب را نیز می‌توان به نبودن مرز مشخصی بین مباحث مربوط به نویسنده در تدوین کتاب با توجه به تجربه خود و منابع استفاده‌شده، نام برد به‌طوری‌که با ارجاع داخل متن منابع این مشکل را حل می‌کرد.

همین‌طور استفاده از یکسان‌سازی در نحوهٔ نگارش حروف گاهی به چشم نمی‌خورد از جمله در جدانویسی کلمات در یک کلمه خاص، برای مثال کلمه محمل‌های اطلاعاتی (در صفحه ۸۰) و غیره.

در بخش پیوست کتاب داشتن واژه‌نامه و قراردادن معنی کلمات موردنظر در متن نیز از دیگر امتیازات کتاب محسوب می‌شود اما در فهرست اعلام انتهای کتاب دچار سردرگمی کاربران می‌شود به‌طوری‌که شماره صفحه‌ای که در جلوی عبارات قیدشده با صفحه موردنظر عبارات هم‌خوانی ندارد که نشان از عدم توجه و بهم‌خوردگی در شماره صفحات ارجاعی دارد. همچنین در بخش منابع و ماخذ نیز، به سال نشر برخی منابع و اطلاعات کامل‌تر جهت دسترسی اشاره نشده است (برای مثال منابع شماره ۲۲-۲۴).

در پایان می‌توان گفت که برطرف کردن موارد اشاره‌شده در چاپ‌های بعدی کتاب بر غنای آن می‌افزاید.

گزارش همایش ملی صد و هفتادمین سال تأسیس مدرسه دارالفنون و قتل امیرکبیر

پیام شمس‌الدینی

روز ۱۵ آذر ۱۳۹۵ به همت پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی و با مشارکت پژوهشکده تاریخ علم دانشگاه تهران و سرای ایران‌شناسی، «همایش ملی ۱۷۰امین سال تأسیس مدرسه دارالفنون و قتل امیرکبیر» در ساختمان آرشیو ملی برگزار شد. این همایش در دو نشست تخصصی از ساعات ۸/۳۰ تا ۱۲/۳۰ در تالار دکتر پرهام و با حضور هشت سخنران برگزار شد.

در ابتدا غلامرضا عزیزی، رئیس پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی به نکاتی درباره اهمیت تأسیس مدرسه دارالفنون و ورود آموزش نوین به سبک اروپایی در ایران و آگاهی از روش‌های جدید نظامی و ابزارهای آموزشی اشاره کرد. سپس دکتر محسن جعفری‌مذهب، دبیر علمی همایش ضمن خوشامدگویی، گزارشی از روند اجرایی و برگزاری همایش را ارائه کرد.

در نشست اول، چهار سخنران موضوعات متنوعی از تاریخ آموزشی دارالفنون را مطرح کردند. دکتر مجید تفرشی، پژوهشگر تاریخ معاصر و کارشناس اسناد آرشیوهای انگلستان با موضوع «اسناد دارالفنون در آرشیو بریتانیا» به دسته‌بندی اسناد مربوط به امیرکبیر در آرشیوهای متعدد بریتانیا پرداخت. او در بخشی از سخنان خود گفت: «اسنادی مرتبط با امیرکبیر در پنج دوره در آرشیو بریتانیا موجود است هرچند کتابخانه‌های کمبریج و آکسفورد هم مدارکی در این باره دارند». در آرشیو بریتانیا سندهای مختلف نظیر اسناد وزارت خارجه، امور نظامی و امنیتی، پارلمانی و جنگ در آن‌ها نگهداری می‌شود. یکی از ادوار تاریخی که

